

KULTTUURIPERINTÖ
KULTURARV
2030

**OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ**

Kulturárbbi ságastallankompássa mánáide ja nuoraide – duogáš ja rávvagat oahpaheaddjái ja bargobáji doallái

Bures boahtin mielde suokkardallat kulturárbbi boahttevuoda!

Kulturárbi lea oassi min buohkaid eallima mánggaiguin earálágan vugiiguin. Oassin kulturárbestategiija gárvvisteami bovdet mánáid ja nuoraid birra Suoma suokkardallat kulturárbbi boahttevuoda.

Kulturárbbi ságastallankompássa mánáide ja nuoraide lea gárvvistuvvon lađastit ságastallama ja veahkehit ságastallanbohtosiid čohkkemis kulturárbbi guoskevaš bargobájiin ovdamearkka dihtii oassin oahppodiibmui dahje áiggeádjekvui. Ságastallankompássa lea oavvilduvvon sullii 10–16 -jahkásaš mánáide ja nuoraide.

Ávkkástallamiin ságastallankompássa ja sáddemin vástádusaid Webropol-skovi bokte buvttadehket mánáid ja nuoraid árvvolaš oainnuid strategiija gárvvisteami doarjjan. Ságastallankompássa mánáide ja nuoraide lea anus **15.10.2021** rádjái. Sáhttit ávkkástallat dušše beare mearreáiggi rádjái bohtán vástádusaid oassin kulturárbestategiija gárvvisteamis. Ságastallankompássa sáhtta goittotge geavahit maidái mearreáiggi maŋŋá kulturárbeságastallama doarjjan.

Kulturárbi lea buohkaid ovtasteaddji, positiivvalaš fápmu suvdilis boahttevuoda huksemis. Kulturárbi lea mánggahámat ja dievva vejolašvuodaid. Dat sáhtta leat ávnnaslaš, ávnnaskeahtes dahje digítálaš. Strategiija mihttomearrin lea gávdnat servodaga sierra oasseguovlluid ovtastan kulturárbbi temáid ja -ollislašvuodaid. Kulturárbestategiija boadusin kulturárbbis lea stáđásmuvvan rolla servodaga, servošiid ja ovttaskas olbmuid doaibmamis: dat ávkkástallo ja dat gáhttejuvvo.

Rávvagat oahpaheaddjái dahje bargobáji ordnejeaddjái

Kulturárbbi ságastallankompássa mánáide ja nuoraide lea iežas [PowerPoint-fiila](#). Dát rávvagat leat oaivilduvvon oahpaheaddjái dahje bargobáji ordnejeaddjái.

1. Smihttet gii ordne ja makkáraš jovkui. Mánáide ja nuoraide oaivilduvvon bargobáji sáhttet ordnet skuvllas sierra oahppofáttáid oahpaheaddjit, earálágán áiggeádjejoavkkut, searvvit, museat jna.

2. Válljehehket áiggi ja báikki. Dollet bargobáji oahppodiimmus dahje jos dáhpáhus lea vejolaš vaikko museas, áiggeádjejoavkkus, girjerájus, boares ráhkadusas, meahcis...

3. Várrehehket bargobádjái áiggi ovtta guovtte diibmui.

4. Kulturárbbi ságastallankompássa mánáide ja nuoraide lea [PowerPoint –hámis](#). Oahpaheaddji dahje bargobáji láidesteaddji gánneha oahpásmuvvat materiálaide ovddalgihtii vai oažžu čielga áddejumi bargobáji sisdoalus. Oahpaheaddji dahje bargobáji láidesteaddji vállje ovddalgihtii, mii temáid bargobájis gieđahallo. Sierra smávvaajoavkkut sáhttet maiddái gieđahallat sierra temáid

5. Bargobáji álggus sáhttibehtet geahččat video, [mii muitala kulturárbbis](#) (1,08min)

6. Mannat bargobáji čađa ságastallamin ovtta PowerPoint- diaid vehkiin. Ságastallet ovtta joavkun dahje molssaevttolaččat smávit joavkkuin.

7. Čohkkehehket din ságastallama guovddáš bohtosiid vástidemiin [Webropol-skovái](#).

Oahpaheaddji dahje bargobáji láidesteaddji gánneha oahpásmuvvat vástádusvuolláži jo ovdal bargobáji. Fuomášehket, ahte din vástádusat vurkejuvvojit Webropolii temáid vuollái ja sátnemearri lea rájálaš. Jos lehket ollašuhtán bargobáji smávvaajoavkkuin, lea buorre addit vástádusaid juohke smávvaajoavkkus sierra.

Sáddehehket vástádusaid **15.10.2021** rádjái oahpahus- ja kulturministerijai mielčuovvu liŋkka bokte. Webropol-vástadusskovvi lea dušše suomagillii ja ruoŋagillii:

❖ [suomagillii](#)

❖ [ruoŋagillii](#)

Geažideapmi! Muitalehket din oassálastimis somes [#kulturárbi2030](#) [#kulttuuriperintö2030](#) [#kulturav2030](#). Juohkket govaid bargobájiin, kulturábái laktásan materiálain, jna.

Duogáš ja doarjja Power Point –ovdanbuktima gažaldagaide

Suokkardallet ovtas dáid:

Mii kulturárbbiid lea dutnje oahpis ja lagaš?

Mas earuha kulturárbbi?

Makkáraš kulturárbbis don liikot dahje mii lea dutnje dehálaš?

Dáid vuosttamuš liggehallangažaldagaid ulbmilin lea boktalit ságastallama kulturárbbis ja buktit ovdan, man viiddis kulturárbbi doaba lea.

Dán ságastallama ii dárbbas čállit bajás.

Gažaldagat temáid mielde

1. Guovlluguovdasaš dásseárvu ja ovtaveardásašvuohta

Makkáraš kulturárbbi don earuhat iežat lagašbirrasis ja mo doalat dan eallin?

Ságastallamis sáhttá gieđahallat ovdamearkka dihtii:

- ❖ *Fulkkiid ja oahppásiid eará sajiin Suomas, iežas áhkuid ja ádjáid, oarpmeliid ja vilbeliid: makkáraš árbevierut leat anus vaikko mihcamárain dahje etniidbeaivve? Mo ávvudehpet vahkuloahpa? Mo dat lea earálágan ovdamearkka dihtii du goaskki dábiin?*
- ❖ *Mo ieš oassálasttát ja váikkuhat du lagašbirrasa oktasaš árbevieruide?*

Vástidehket Webropolis čuovvovaš gažaldagaide:

Mii dán temás lea dehálaš?

Makkár dát oasseguovlu galggašii leat olggosoaidnit logi jagi geažes?

Maid sáhtašeimmet ieža dahkat?

- ❖ *Oahpaheaddji dahje bargobáji láidsteaddji čohkke vástádusaid oktii temáságastallamis omd Post It -láhpuid dahje šleadggalaš vuoláži*
- ❖ *Smávvaajoavku sáhttá maidái ieš čállit bajás temá vástádusaid*
- ❖ *Oahpaheaddji, bargobáji láidsteaddji dahje smávvaajoavkku čállá vástádusaid temáid mielde Webropol-skovvá omd. bargobáji loahpas*

2. Kulturárbi oassin suvdilis boahttevuodas

Mo sáhttit kulturárbbi vehkiin váikkuhit suvdilut boahttevuhtii?

Ságastallamis sáhtta giedahallat ovdamearkka dihtii:

- ❖ *Mo árabut leat málestan ja mo badjelmearálaš borramuša leat ávkkástallan? Makkáraš čovdosat Suomas leat árabut leamašan lihcadeapmái sierra jagiáiggiin ja manin? Livččiigo dain ávki maiddái boahttevuodas?*

Vástidehket Webropolis čuovvovaš gažaldagaide:

Mii dán temás lea dehálaš?

Makkár dát oasseguovlu galggašii leat olggosoaidnit logi jagi geažes?

Maid sáhtašeimmet ieža dahkat?

- ❖ *Oahpaheaddji dahje bargobáji láidesteaddji čohkke vástádusaid oktii temáságastallamis omd Post It -láhpuid dahje šleađggalaš vuoláži*
- ❖ *Smávvaajoavku sáhtta maiddái ieš čállit bajás temá vástádusaid*
- ❖ *Oahpaheaddji, bargobáji láidesteaddji dahje smávvaajoavkku čáli čállá vástádusaid temáid mielde Webropol-skovvá omd. bargobáji loahpas*

3. Kulturárbbi sirdin, gáhtten ja ávkkástallan

Mo don sáhtát gáhttet ja geavahit kulturárbbi?

Ságastallamis sáhtta giedahallat ovdamearkka dihtii:

- ❖ *Mii áiggeádjii lea alcesat justa dál dehálaš. Manin? Mo dan sáhtášii gáhttet? Mo oaččošit earáid beroštuvvat das?*

Vástidehket Webropolis čuovvovaš gažaldagaide:

Mii dán temás lea dehálaš?

Makkár dát oasseguovlu galggašii leat olggosoaidnit logi jagi geažes?

Maid sáhtašeimmet ieža dahkat?

- ❖ *Oahpaheaddji dahje bargobáji láidesteaddji čohkke vástádusaid oktii temáságastallamis omd Post It -láhpuid dahje šleađggalaš vuoláži*
- ❖ *Smávvaajoavku sáhtta maiddái ieš čállit bajás temá vástádusaid*
- ❖ *Oahpaheaddji, bargobáji láidesteaddji dahje smávvaajoavkku čáli čállá vástádusaid temáid mielde Webropol-skovvá omd. bargobáji loahpas*

4. Buresveadjin ja kultuvrralaš mánggalágánvuolta

Mo sáhttit kulturárbbi vehkiin lasihit ságastallama ja áddejumi earálágan olbmuid gaskkas?

Ságastallamis sáhtta gieđahallat ovdamearkka dihtii:

- ❖ *Mii sáhtášii ovtastit du ja seammá geardedálu earáid olbmuid? Makkáraš dábiid leat deaivan mátkkoštettiinat olgoriikkaide? Mas dat mitalit?*
- ❖ *Mo suomelaš skuvlaboradeapmi lea earálágan earáid riikkaid geavadaid ektui?*

Vástidehket Webropolis čuovvovaš gažaldagaide:

Mii dán temás lea dehálaš?

Makkár dát oasseguovlu galggašii leat olggosoaidnit logi jagi geažes?

Maid sáhtašeimmet ieža dahkat?

- ❖ *Oahpaheaddji dahje bargobáji láidesteadji čohkke vástádusaid oktii temáságastallamis omd Post It -láhpuide dahje šleađggalaš vuoláži*
- ❖ *Smávvaajoavku sáhtta maidái ieš čállit bajás temá vástádusaid*
- ❖ *Oahpaheaddji, bargobáji láidesteadji dahje smávvaajoavku čállit čállá vástádusaid temáid mielde Webropol-skovvá omd. bargobáji loahpas*

5. Luohtehahti diehtu

Gos ja mo sáhtášit atnit kulturárbedieđu ávkin?

Ságastallamis sáhtta gieđahallat ovdamearkka dihtii:

- ❖ *Mo leat oahppan speallat ovdamearkka dihtii koartaspealuid? Leatgo njuolggadusat seammá buot spealuin? Makkáraš earálágan rávvagiid gávnnat láibbi láibumii? Mas rávvagiid earáláganvuolta mitala?*
- ❖ *Mas earuhat, ahte neahttaođas lea luohtehahti?*

Vástidehket Webropolis čuovvovaš gažaldagaide:

Mii dán temás lea dehálaš?

Makkár dát oasseguovlu galggašii leat olggosoaidnit logi jagi geažes?

Maid sáhtašeimmet ieža dahkat?

- ❖ *Oahpaheaddji dahje bargobáji láidesteadji čohkke vástádusaid oktii temáságastallamis omd Post It -láhpuide dahje šleađggalaš vuoláži*
- ❖ *Smávvaajoavku sáhtta maidái ieš čállit bajás temá vástádusaid*
- ❖ *Oahpaheaddji, bargobáji láidesteadji dahje smávvaajoavku čállit čállá vástádusaid temáid mielde Webropol-skovvá omd. bargobáji loahpas*

Lassedieđut

- ❖ Kulturárbekompássa mánáide ja nuoraide [PowerPoint-hámis](#)
- ❖ [Video láidesta suokkardallat kulturárbbi](#), Musealágádus ja Visit Finland 2018
- ❖ Lassin sáhttibehtet oahpásmuvvat [kulturárbestategiija duogáščielggadussii](#), gos gávdnabehtet olu ávdnasiid kulturárbbis sagastallamii
- ❖ Sáddejekket vástadusaid **15.10.2021** rádjái oahpahus- ja kulturministerijai mielčuovvu liŋkka bokte. Webropol-vástadusskovvi lea dušše suomagillii ja ruotagillii:
 - [suomagillii](#)
 - [ruotagillii](#)

Oktavuodadieđut

- ❖ Kulturáššiidráđdeolmmoš **Mirva Mattila**
mirva.mattila@minedu.fi 0295 330 269
- ❖ Áššedovdi **Riikka Mäkinen**
riikka.makinen@minedu.fi 0295 330 040